אחדות ציונית: צו השעה, לא סיסמת בחירות

written by משה פוזיילוב | 15.11.2026

כמה גדולים עוד צריכים להיות האיומים על מדינת ישראל כדי שמנהיגי המחנה הציוני יבינו את גודל השעה? כמה משברים ביטחוניים, חברתיים וכלכליים עוד נידרש לעבור עד שיסכימו להניח בצד את החרמות האישיים, את החשבונות הפוליטיים ואת משקעי העבר, ולשבת יחד סביב שולחן הממשלה?

ישראל ניצבת בפני צירוף חריג של אתגרים לאומיים: האיום האיראני המתמשך, הצורך להבטיח את ביטחון הגבולות בדרום ובצפון, אובדן המשילות בחלקים מהנגב והגליל, הפשיעה הגואה, יוקר המחיה המכביד והשסעים המעמיקים בחברה הישראלית. כל אחד מן האתגרים הללו מחייב טיפול שורש. כולם יחד מחייבים שינוי יסודי בדרך שבה מתנהלת המדינה.

הבעיה איננה מחסור בפתרונות. לישראל יש ידע, משאבים, עוצמה צבאית, יכולות טכנולוגיות והון אנושי יוצא דופן. מה שחסר הוא כוח פוליטי יציב המסוגל להפוך החלטות למעשים, להתמיד בביצוען ולעמוד מול לחצים ואינטרסים מגזריים. במילים פשוטות: ישראל אינה זקוקה לעוד ממשלה שתצליח לשרוד. היא זקוקה לממשלה שתצליח למשול.

כאן טמונה חשיבותה האמיתית של האחדות הציונית. אין מדובר בסיסמה חגיגית או בתצלום משותף של יריבים פוליטיים. אחדות ציונית רחבה היא מכפיל כוח אסטרטגי. היא מאפשרת לקבל הכרעות קשות מתוך בסיס ציבורי איתן, להעניק להן לגיטימציה רחבה ולהבטיח את יישומן לאורך זמן.

ממשלה כזו חייבת לקום סביב תוכנית עבודה לאומית ברורה ומחייבת. בראש סדר העדיפויות יעמדו בלימת האיום האיראני, עיצוב מציאות ביטחונית ארוכת טווח בעזה שתמנע את חזרת איום הטרור, ביסוס הביטחון בגבול לבנון והחזרת המשילות והביטחון האישי לכל חלקי הארץ.

לצד המשימות הביטחוניות נדרשת תנופת בניין לאומית: מאבק נחוש ביוקר המחיה, פיתוח מואץ של הנגב והגליל, חיזוק החינוך היהודי־ציוני, שיקום האמון במוסדות המדינה והרחבת השוויון בנטל השירות הצבאי והאזרחי. אלה אינם נושאים משניים שאפשר לדחות ליום שאחרי המשבר. הם חלק בלתי נפרד מביטחונה הלאומי של ישראל ומחוסנה הפנימי.

אלא ששינוי עמוק אינו מתבצע בהחלטת ממשלה אחת או במהלך תקשורתי מוצלח. הוא דורש שנים של התמדה, סדרי עדיפויות ברורים ונכונות לשלם מחירים פוליטיים. ממשלה צרה, שכל החלטה משמעותית בה הופכת למשבר קואליציוני וכל שותף קטן יכול לאיים על קיומה, מתקשה לעמוד במשימות כאלה.

ממשלה רחבה אינה רק ממשלה שיש לה יותר אצבעות בכנסת. היא ממשלה שיש לה יותר חופש

לפעול. היא מצמצמת את כוח הסחיטה של שותפים שוליים, מרחיבה את מרחב התמרון של ההנהגה ומאפשרת לה להעדיף את האינטרס הלאומי על פני ההישרדות הפוליטית.

מכאן נובע גם הקושי המהותי בהקמת ממשלה הנשענת על תמיכת המפלגות הערביות. אין מדובר בשלילת זכויותיהם של אזרחי ישראל הערבים, שהם אזרחים שווי זכויות הזכאים לביטחון אישי, לשירותים ציבוריים ראויים ולשגשוג כלכלי. השאלה היא אחרת: האם ממשלה המבקשת להוביל הכרעות לאומיות מכריעות יכולה להיות תלויה בשותפים פוליטיים המחזיקים בתפיסות יסוד מנוגדות בסוגיות של ביטחון, ריבונות וזהותה הלאומית של המדינה?

הקושי הזה איננו תיאורטי. הוא מתחדד לנוכח התנהלותו של יו"ר רע"ם, מנסור עבאס. כאשר מנהיג פוליטי מתקשה להגדיר בפומבי את חמאס כארגון טרור ומסביר את הימנעותו בחשש לביטחונו ולביטחון משפחתו, מתעוררת שאלה קשה על יכולתה של מנהיגות כזו לעמוד בלחצים בעת הכרעות לאומיות. אפשר להבין את החשש האישי ואף לגלות כלפיו אמפתיה, אך אין בכך כדי לבטל את הבעיה הציבורית. מנהיגות נבחנת גם ביכולתה להציב גבולות ברורים מול איומים ואלימות.

הדבר נכון במיוחד ביחס למאבק בפשיעה המאורגנת בחברה הערבית, שפגיעתה באזרחים הערבים עצמם קשה ומתמשכת. המאבק הזה מחייב עמידה נחושה מול ארגוני פשיעה, חמולות חמושות וגורמי כוח המאיימים על נבחרי ציבור ועל אזרחים. מי שמבקש להוביל שינוי בחברה הערבית חייב להוכיח שהוא מסוגל להתייצב מול הכוחות המאיימים עליה.

גם אם קיימים הבדלים משמעותיים בין המפלגות הערביות, התלות בהן עלולה להעמיד ממשלה בפני סתירות קשות דווקא ברגעי המבחן: בעת מבצע צבאי רחב, במשבר ביטחוני בהר הבית, באכיפת חוקי התכנון והבנייה בנגב או במאבק נחוש נגד גורמי קיצון. כאשר עצם קיומה של הממשלה תלוי בהסכמת שותפים שאינם חולקים את תפיסתה הלאומית, גובר הסיכון לדחיית הכרעות, לריכוך יעדים ולשיתוק ביצועי.

אין פירוש הדבר שאין מקום לשיתוף פעולה אזרחי רחב עם נציגי הציבור הערבי. להפך. שילובם של אזרחי ישראל הערבים בפיתוח הכלכלי, בחינוך, בתעסוקה ובחיזוק הביטחון האישי הוא אינטרס לאומי מובהק. אולם יש להבחין בין שיתוף פעולה אזרחי רצוי לבין תלות קואליציונית בהכרעות הנוגעות לליבת ביטחונה וזהותה של המדינה.

לכן חובת ההוכחה מוטלת בראש ובראשונה על מנהיגי המפלגות הציוניות. איש אינו מצפה מהם למחוק את חילוקי הדעות ביניהם. המחלוקות על דת ומדינה, מערכת המשפט, הכלכלה, ההתיישבות והסוגיה הפלסטינית הן אמיתיות ועמוקות. אבל דווקא משום כך נדרשת מנהיגות המסוגלת להבחין בין מחלוקות שאפשר לנהל לבין משימות לאומיות שאסור להזניח.

אחדות אינה מחייבת אחידות. היא מחייבת הסכמה על יעדים משותפים, חלוקת אחריות, ויתורים הדדיים והתחייבות להוציא לפועל תוכנית לאומית גם כשהדרך רצופה קשיים.

הקריאה מופנית במיוחד למנהיגי גוש השינוי, ובראשם גדי איזנקוט ויורם כהן, המביאים עמם ניסיון ביטחוני וציבורי משמעותי. מי שמבקש להנהיג את ישראל חייב להוכיח שהוא מסוגל לא רק להחליף שלטון, אלא גם לבנות שלטון מתפקד. לא די להצהיר על אחריות לאומית. צריך לתרגם אותה לנכונות מעשית להתפשר, לשתף פעולה ולגבש ממשלה ציונית רחבה.

אולם האחריות אינה מוטלת רק עליהם. היא חלה באותה מידה גם על מנהיגי המחנה הציוני שמנגד. לא תיתכן אחדות אמיתית אם כל צד דורש מן האחר לוותר על הכול בעוד הוא עצמו מסרב להתפשר על דבר. ממשלת אחדות אינה יכולה להיות כניעה של מחנה אחד לאחר. עליה להיות שותפות המבוססת על מחויבות הדדית ועל מטרות משותפות.

הציבור זכאי לקבל תשובות ברורות: על מה מוכנות המפלגות הציוניות להסכים? אילו ויתורים הן מוכנות לעשות? מהם חמשת היעדים הלאומיים הראשונים שלהן? וכיצד בכוונתן להחזיר למדינה את יכולת הביצוע שאבדה לה בתוך שנים של מאבקים פוליטיים?

ההיסטוריה הישראלית מלמדת כי ברגעי מבחן ידעה הציונות להתעלות מעל מחלוקות חריפות. השותפות בגורל קדמה לא פעם לשותפות בדעה. גם כיום אין צורך לוותר על תפיסות עולם כדי להכיר בכך שהאחריות לעתידה של המדינה גדולה מכל חשבון מפלגתי.

המבחן האמיתי של מנהיגות איננו יכולתה להסביר מדוע אי אפשר לשבת יחד, אלא יכולתה למצוא את הדרך לעשות זאת למרות הכול.

ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה עוד שנים של שיתוק, חרמות וממשלות שבויות בידי אינטרסים צרים. היא זקוקה למנהיגות אמיצה שתדע להפוך את השותפות בגורל לשותפות במעשה.

אחדות ציונית אינה פרס למנהיגים שהסכימו להתפשר. היא צורך לאומי של מדינה שחייבת לחזור לפעול.
פורסם במעריב, בתאריך 15 בנומבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.